

KASACIONI SUD FRANCUSKE,
plenarna sjednica od 11.III.1960.

Ograničenje odgovornosti brodarka po jedinici tereta - Culpa lata ne isključuje primjenu ograničene odgovornosti

Prema čl.5.Zak. od 2.IV.1936. pomorski vozar ne može ni u kojem slučaju odgovarati za gubitak ili oštećenje tereta po jedinici tereta sa svotom većom od one predviđene u Zakonu, ako nije priroda i vrijednost tereta prije ukrcaja naznačena od krcatelja. Dolus isključuje primjenu zakonskog ograničenja, ali se culpa lata ne može izjednačiti s dolusom, jer to imperativni sadržaj zakona ne dopušta. Režim odgovornosti pomorskog vozara ne zavisi od slobodne volje stranaka, nego je određen propisima javnopravne prirode, nastalima na temelju Međunarodne konvencije o teretnici od 25.VII.1924., koji su utvrdili međusobne obveze stranaka i uspostavili medju njima ravnotežu.

/DMF 1960., str.331/

E.P.

Bilješka. - Apelacioni sud u Parizu je presudom od 12.III.1951. /DMF 1951., 383/ odlučio, da se culpa lata izjednačuje s dolusom i da prema tome u slučaju, da je do gubitka ili oštećenja tereta došlo zbog culpa lata ne dolazi do primjene zakonsko ograničenje po jedinici tereta iz čl.5.Zak.od 2.IV.1936. /tada 50.000.-fr., sada/ poslije 1953. /100.000.- starih franaka/. Trgovački odsjek građanskog odjeljenja Kasacionog suda je odlukom od 6.VII.1954. /DMF 1954., 584/ ukinuo presudu pariške apelacije, jer da je odredba čl.5.Zak. od 2.IV.1936. prinudno-pravne prirode, i uputio predmet na meritorno rješenje Apelacionom sudu u Rouenu. Rouenska apelacija je presudom od 7.VI.1955. /DMF 1955., 483/ u svečanoj sjednici izrekla istu presudu kao i pariška apelacija. Nakon toga je spor ponovno došao pred trgovački odsjek građanskog odjeljenja Kasacije, koji je predmet uputio pred punu sjednicu Kasacije, koja je donijela gore reproduciranu odluku. Spomenute sudske odluke kao i polemika u vezi s njima medju pravnim piscima u Francuskoj prikazane su u Zborniku za pomorsko pravo 1957., str.368-370.

Plenarna rješidba francuske Kasacije je konačno za Francusku riješila ovo pitanje, a zanimljivo je, da komentatori rješidbe Rodière /DMF 1960., 332-335/ i Grandmaison /DMF 1960., 335-6/ ističu, kako i dalje vrijedi pravilo, da se culpa lata i dolus izjednačuju /culpa lata dolo aequiparatur/, ali da se u pomorskom pravu radi o izuzetku na temelju određenog teksta i na temelju određene ekonomske stvarnosti. Rodière posebno ističe, da zakonsko ograničenje odgovornosti po jedinici tereta ne će ipak doći do primjene kod takve kulpe, koja ima sa strane brodarka lukrativni cilj. /u smislu "devijacije" američkog COGSA 1936./

St.1.čl.56.Zak. o ugovorima i iskorištavanju pomorskih brodova /Sl.1.FNRJ br.25/59/ određuje, da brodarka ne odgovara za

naknadu štete po jedinici tereta u iznosu većem od Din. 200.000.-
Kako brodar odgovara samo za skrivljenu štetu i u našem pravu će
se nametnuti tumačenje tog propisa kao i odgovarajuće odredbe Kon-
vencije o teretnici od 1924.

E.P.

APELACIONI SUD Aix,
presuda od 2.VI.1959.
Fraissinet et Cyprien Fabre c/a osiguratelji

Klauzula "said to weight", njeno značenje

Teret, dvije bale plodina, bile su ukrcane u stanju, da je -
i bez posebnog stručnog ispitivanja - bilo lako moguće ustanoviti,
da bale nisu u ispravnom stanju. Zapovjednik broda nije pristupio
ispitivanju stanja bala, već je u teretnici, među ostalim, naveo
uobičajenu klauzulu "said to weight". Na odredištu je ustanovljen
manjak, koji su osiguratelji primaocima nadoknadili. Osiguratelji
od brodarka traže naknadu štete.

Prvostepeni i drugostepeni sud su udovoljili zahtjevu osi-
guratelja.

Brodar se branio da prema Konvenciji o teretnici, koja u
konkretnom prijevozu dolazi do primjene, navedenom klauzulom pre-
bacuje teret dokaza na primaoca, koji brodarku mora dokazati, da
je teret predan na brod u većoj količini od one, koja je predana
na odredištu primaocu. Budući da to nije primalac dokazao, brodar
nije dužan nadoknaditi štetu.

Sudovi nisu prihvatili to gledište, a Apelacioni sud je
odbio brodarku žalbu iz ovih razloga:

Dužnost brodarka je bila, da, prilikom prijema tereta, upo-
trebi dužnu pažnju radi ustanovljivanja vanjskog izgleda i stanja
tereta, te da tako utvrđeno stanje uvede u teretnicu. Kada je -
prema stanju tereta - mogao posumnjati u eventualnu količinu,
morao je poduzeti mjere, da se tačno navede u teretnici stanje
primljenog tereta. Jedino tako precizirana ograda imala bi efekt
prebacivanja tereta dokaza. Teret je prilikom primitka pregledao
vještak. Medjutim on nije utvrdio, da je manjak nastao prije nego
što je roba predana brodarku na brod, već je samo dopustio tu
mogućnost. Ova općenita izjava vještaka nije ocjenjena kao dokaz,
da je brod primio teret u onoj količini, u kojoj ga je i predao,
već prema stanju, kako je navedeno u teretnici. Prema tome brodar
je dužan nadoknaditi štetu.

/DMF 1960., str.347-348/

B.J.